

Domagoj Grečl
Propercijeva elegija I, 11

U prvih deset elegija I. knjige Propercije pjeva o sretnoj ljubavi. Ta ljubav znači pjesniku sve: ona mu je zamijenila i dom i roditelje. Kasnije se u pjesme uvlači tuga i bol: Cintija je predmet zlih ogovaranja koja, nažalost, često nisu neopravdana. Umjesto prikaza ljubavne sreće u pjesme se uvlači povijest nevjerstva i neslaganja. Kad Cintija otputuje u Baju, mondensko kupalište koje je poznato zbog svoje razvratnosti, pjesnik počinje da strepi i da sumnja jer Cintija je uvijek okružena udvaračima. Propercije je stoga s pravom ljubomoran i moli je da se što prije vrati.

*Rekonstrukcija Baje (Akvarel Jeana Claudea Golvina,
Musée départemental Arles antique)*

Sexti Prpopertii elegia I, 11

Ecquid te mediis cessantem, Cynthia, Baiis, qua iacet Herculeis semita litoribus, et modo te Protei mirantem subdita regno proxima Misenis aequora nobilibus, nostri cura subit memores ah ducere noctes?	5
Ecquis in extremo restat amore locus? An te nescio quis simulatis ignibus hostis sustulit e nostris, Cynthia, carminibus? Atque utinam mage te remis confisa minutis parvula Lucrina cymba moretur aqua, aut teneat clausam tenui Teuthrantis in unda alternae facilis cedere lympha manu, quam vacet alterius blandos audire susurros molliter in tacito litore compositam, ut solet amota labi custode puella	10
perfida, communes nec meminisse deos; non quia perspecta non es mihi cognita fama, sed quod in hac omnis parte veretur amor. Ignosces igitur, si quid tibi triste libelli attulerint nostri: culpa timoris erit.	15
Ah mihi non maior carae custodia matris aut sine te vitae cura sit ulla meae. Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes, omnia tu nostrae tempora laetitiae.	20
Seu tristis veniam seu contra laetus amicis, quidquid ero, dicam: »Cynthia causa fuit.« Tu modo quam primum corruptas desere Baias. Multis ista dabant litora discidium, Litora quae fuerant castis inimica puellis. Ah pereant Baiae crimen amoris aquae!	25
	30

Pismo Cintiji u bajsko kupalište

Da li se, Cintija, sad dok u bučnoj uživaš Baji, tamo kud ūz mōre put vodi za Herkulov žal, i dok se podatna diviš tom kraljevstvu Proteja boga, slavni gdje diže se grad što po Mizénu je znan, prisjećaš ponekad mene i naših zâjdnickih noći?	5
Osta li ū srcu tvom ôd mene ikakav trag? Nije l' te suparnik neki, ulagujuc ljubavlju tebi, oteo, Cintija, već ukravši ôd mene stih? O da u malenom čamcu na Lukrinskom jezeru sama sanjariš slušajuc tu jedino vėsālā šum,	10
il da te Teutrant-rijeka na bistrim valima nosi nježne dok ručice dvijê hladni presijecaju val, no da ti udvara drugi dok slušaš na skrovitom žalu njegovu ljubavnu riječ ležeći njemu uz bok, ko što djevojka gleda izmâći čuvarice pažnji,	15
nè pāmti zakletvu tad, niti za bogove zna; ne jer dopro je nekakav glas do mojega uha nego jer zà tebe, čuj, uvijek u strahu sam ja. Ti mi, molim, oprosti povrijediše ako te moji stihovi: svemu je tom uzročnik jedino strah.	20
Pomnije čuvao ne bih ni svoju majčicu dragu, bèz tebe život bi moj postao tužan i pust. Ti si mi, Cintija, sve: i dom i otac i majka, a za vremena si sva sreća mi jedina ti.	25
Dodem li veseo k prijatelju, dođem li tužan, svaki govorit ću put: »Sve je zbog Cintije to.« Sada samo što prije napusti razbludnu Baju. Mnogom je razdoru već uzrokom bio taj žal poguban koji je uvijek za čiste djevojke bio. Propao bajski žal, rušitelj ljubavi taj!	30

Napomena

Latinski tekst donosim prema izdanju koje je priredio Moriz Haupt, a tiskano je u Leipzigu 1861, str. 214-215: *Catulli Tibulli Propertii Carmina*. A Mauricio Hauptio iterum recognita, Lipsiae MDCCCLXI. U toj verziji treći stih glasi: *et modo te Protei mirantem subdita regno*, dok u jednoj drugoj, da ne kažem novijoj verziji (vidi npr. *Sex. Propertii Elegiarum libri IV*. Edidit Rudolf Hanslik, Leipzig, 1979, str. 18-20) treći stih glasi: *et modo Thesproti mirantem subdita regno*. U prvoj su verziji, očigledno, nejasno mjesto pročitali kao *te Protei*, a u drugoj kao *Thesproti*. Da li je u originalnoj Propercijevoj verziji riječ o morskome bogu Proteju (čije je kraljevstvo, *Protei regnum*, more) ili o kralju Tesprotu (čije je kraljevstvo, *Thesproti regnum*, kampanijski grad Puteoli, između Neapola i Kume) - ne znam, ali u svakom slučaju obje napune pristaju u heksametar.

Bilješke

1. Baja — grad u Kampaniji zapadno od Neapola na zapadnoj obali Bajskog zaljeva; poznata je kao lječilište (topli sumporni izvori) i omiljeno kupalište. U okolini Baje gradili su rimski bogataši svoje ljetnikovce (npr. Licinije Kras, Gaj Marije, Lukul, Cezar, Pompej). Sačuvane su ruševine monumentalnih terma i druge građevine. Baja je bila na glasu kao vrlo raskalašen grad. Ovidije (*Ars amatoria* I, 255) upravo predlaže posjet Baji da bi se doživjele ljubavne pustolovine, a Marcijal pripovijeda (I, 62) o jednoj ženi koja je otišla u Baju kao Penelopa, a vratila se kao Helena.
2. Herkulov žal = obala kod Herkulaneja.
3. kraljevstvo Proteja boga = more.
4. Mizen — sin Eolov, pratilac Enejin; po njemu je prozvan rt i grad u Kampaniji jer je, po priči, on bio ondje zakopan (Vergilije, *Eneida* VI, 162 i d.).
9. Lukrinsko jezero — najunutarniji dio Bajskog zaljeva.
11. Teutrant — rijeka u Kampaniji.
23. Propercije se, očito, ovdje ugledao na homerski opis Hektorova oproštaja od Andromahe koja u *Ilijadi* (VI, 429-430) govori mužu da joj je on sada jedini i sve; da joj je on sada i otac i majka i brat i muž:
 »Εκτορ, ἀτὰρ σὺ μοί ἐσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἤδὲ κασίγνητος, σὺ δὲ μοι θαλερὸς παρακοίτης...«
 U Mareticevu prijevodu:
 »Tako si, Hektore, ti mi i otac i gospođa majka,
 ti si mi brat i mladažni muž...«
 Tako ovdje i Propercije govori Cintiji da mu je ona sama i dom i otac i majka.

Olja Perić

MARINA BRICKO

(1960 – 2016)

Marina nas je zauvijek napustila tiho i neočekivano u listopadu 2016. godine ostajući do posljednjih dana jednako samozatajna, razborita i hrabra. Hrvatska je klasična filologija ostala bez znanstvenice i nastavnice koja je uvodeći suvremena dostignuća književne i lingvističke teorije uspješno nastavljala tradiciju naše grecistike i uzdigla ju na svjetsku razinu.

Rodena je u Zagrebu prvoga dana 1960. godine. Nakon osnovnoškolskog i gimnazijskog klasičnog obrazovanja završila je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu studij lingvistike i klasične filologije. Na Katedru za grčki jezik i književnost Odsjeka za klasičnu filologiju primljena je kao postdiplomand-pripravnik 1984., 1986. izabrana je za asistenta. Poslijediplomski studij književnosti završila je 1988. godine obranom magistarskoga rada pod naslovom *Pripovjedni aspekt Euripidovih tragedija*. U lipnju 1995. obranila je doktorsku disertaciju pod naslovom *Topika i ironija u helenističkom epigramu*. U srpnju 1997. izabrana je u docenta, te započinje njezina znanstveno-nastavna karijera: 2003. godine postaje izvanrednim profesorom, 2010. redovitim, a 2016. godine redovitim profesorom u trajnom zvanju.

Na Katedri za grčki jezik i književnost Filozofskog fakulteta više od dvadeset pet godina kao jedini je nastavnik držala predavanja i seminare iz grčke književnosti na preddiplomskoj, diplomskoj i postdiplomskoj razini (kolegiji: Grčka književnost arhajskog i klasičnog razdoblja, Grčka književnost helenističkog i carskog razdoblja, Grčka epika, Grčka lirika, Grčka tragedija, Grčka komedija itd.). Sprega između nastavne i znanstvenoistraživačke djelatnosti omogućila joj je uvoditi u nastavni rad suvremenije teme i metode, a njezini radovi postali su studentima pouzdana i nezostavna literatura.

U znanstvenom se radu Marina ponajviše bavila antičkom književnošću helenističkoga i carskoga razdoblja (Kalimah, Teokrit, Lukijan, Filodem), grčkom dramom (Euripid, Menandar), te antičkom retorikom i teorijom književnosti (Demetrije).

Knjiga *Menandar – zagubljeni klasik* bavi se rodonačelnikom tzv. atičke nove komedije, što ga je antička kritika vrlo visoko cijenila, ali do polovice 19. st. od njegovih su komedija bili poznati samo fragmenti. No tada je počeo niz arheoloških na-